

General de corp de Armată Arthur Văitoianu (1864-1956)

Făuritor al României Mari, Guvernator al Basarabiei

Născut la Ismail, Basarabia, la 14 aprilie 1864, Arthur Văitoianu a îmbrățișat de tânăr cariera militară. La vârsta de 20 de ani a absolvit Școala Militară de ofițeri de artilerie și Geniu din București. Toată viața și-a dedicat-o propășirii Armatei Române. În cei 34 de ani de activitate (1884-1918) a urcat pe treptele ierarhiei militare până la gradul de general de corp de armată iar în funcție, până la cea de Ministru de război. Timp de aproape două decenii, a fost comandant de subunitate, unitate și Mare Unitate în diferite zone și localități ale României. Începând cu anul 1911 i s-au încredințat, succesiv, comanda Brigăzii 11 infanterie. În 1916 a condus cu Divizia 10 infanterie. În perioada decembrie 1916-februarie 1918 a coordonat Corpurile 1,2 și 4 Armată.

Calitățile sale de bun organizator și comandant au ieșit cu prisosință în evidență încă din timpul Primului Război Mondial, în focul grelelor încercări prin care Armata Română a trecut. După ce a luat parte la operația de forțare a Dunării în zona Flamandă, în luna septembrie 1916, a fost transferat în Valea Prahovei. Având gradul de general de brigadă a comandat "Grupul Prahova", format din Diviziile 10 și 21 Infanterie din Armata a 2-a română, condusă de strălucitul comandant de oști, generalul Alexandru Averescu. *Acest mare strateg și comandant, în condiții grele pentru România, a reușit prin repliere și retragere să salveze Armata Română de o totală înfrângere.* A menținut cu fermitate aliniamentul delimitat de Pichetul Susaiului și Vama Strunga, în ciuda repetatelor atacuri executate de Corpul 39 german. Constrâns, la 30 septembrie 1916, să-și replieze trupele spre sud, a luptat până la 11 noiembrie 1916 pe Valea Timișului, Predeal, Valea Azuga, Valea Cerbului și la cota 1428, împiedicând înaintarea forțelor germane și austro-ungare să pătrundă pe Valea Prahovei, spre București.

După insuccesul trupelor române în marea bătălie de pe malurile Argeșului și Neajlovului, unitățile militare "Grupul Prahova" s-au retras în Moldova.

În timpul bătăliei de la Mărășești (11 iulie-19 iulie 1917), generalul Arthur Văitoianu, cu trupele sub comanda Corpului de armată (Diviziile 3 și 6 infanterie) au constituit forța de manevră de la aripa stângă a Armatei a 2-a române. Atacând cu hotărâre și curaj, acestea au silit inamicul să se retragă pe aliniamentul: cota 805-Valea Leprei și confluența acestei văi cu râul Putna. Pe timpul luptelor de la Oituz, din vara anului 1917 (16 iulie-9 august 1917), cu

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

trupele sale a apărut cu fermitate Vârful Cireșoia, Valea Slănicului, înălțimile Cașin, Răchitașul Mic, oprind atacurile furibunde ale Diviziilor 70 Honvezi germană, 117 și 225 Infanterie austro-ungare, cărora le-a produs mari pierderi în oameni și tehnică de luptă și le-a slăbit în mod considerabil potențialul combativ și ofensiv.

Dovedind un înalt spirit organizatoric, a izbutit să insuflă subordonaților încrederea în biruință și i-a condus cu competență în acțiuni ofensive la Mărășești, Valea Prahovei cât și în Munții Oituzului. De numele său fiind legate marile succese de la Cireșoia, Răchitașu Mic, Cașin, precum și întrebuințarea eficientă a procedeelelor moderne ale războiului cu o apărare elastică pe aliniamente succesive și riposte ofensive, prin executarea unor repetate contraatacuri, atât ziua, cât și noaptea.

Primul Război Mondial l-a terminat cu lupte și victorii duse împotriva ocupantului german și austro-ungar, a împins inamicul peste Carpați și Tisa.

În octombrie 1918 a fost numit Guvernator al Basarabiei cu titlu de Comisar General al Guvernului basarabean. Fiind primul Guvernator român, Arthur Văitoianu, a contribuit mult la refacerea și consolidarea provinciei dintre Prut și Nistru, ocupată de mai mult de 100 de ani de Imperiul Țarist rus, a curățat pământul moldovenesc de bandele anarhiste ruse, de armatele roșii, de tâlhari și jefuitori.

Un eveniment important din viața generalului, în august 1918, Arthur Văitoianu, împreună cu generalul C. Hârgeu, C. Coandă, E. Grigorescu, a participat la "Consiliul generalilor", convocat de Regele Ferdinand I, în vederea sancționării principelui Carol pentru fapta de părăsire, la 27 august 1918, a unității militare, unde era angajat ca ofițer superior. Generalul Arthur Văitoianu a propus regelui să i-a singur hotărârea, pentru că principele Carol este membru al familiei regale, iar Regulamentele militare nu prevedeau implicarea în asemenea situații. Deci Regele Ferdinand a fost forțat de generalii săi să ia hotărârea de a-l pedepsi pe principe.

Hotărârea a fost luată de rege, care l-a pedepsit pe Carol cu 75 zile de închisoare la Mănăstirea Horăița, județul Neamț.

După Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, generalul Arthur Văitoianu a îndeplinit mai multe funcții importante în conducerea Armatei și statului român. Mai întâi a fost numit la conducerea Ministerului de Interne, fiind în același timp ad-interim la Ministerul Justiției, Ministru de Război, pentru un an de zile, respectiv până în septembrie 1919.

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

În ziua de 27 septembrie a devenit Prim Ministru al României, organizând primele alegeri parlamentare din Moldova, deținând și funcțiile de Ministru de Interne și ad-interimar la Externe.

Guvernul Arthur Văitoianu la investire

Președintele Consiliului de Miniștri • General Arthur Văitoianu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul de interne • General Arthur Văitoianu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul de externe • ad-int. General Arthur Văitoianu (27 septembrie - 15 octombrie 1919)
• Nicolae Mișu (15 octombrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul finanțelor • ad-int. General Ioan Popescu (27 septembrie - 6 octombrie 1919)
• Ion Angelescu (6 octombrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul justiției • Emanuil Miculescu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice • General Alexandru Lupescu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul de război • General Ioan Rășcanu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul lucrărilor publice • General Ștefan Mihail (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul industriei și comerțului • General Ioan Popescu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministrul agriculturii și domeniilor • General Ioan Popovici (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Basarabia) • Ion Inculeț (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Basarabia) • Daniel Ciugureanu (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Bucovina) • Ion Nistor (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Transilvania) • Alexandru Vaida-Voievod (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Transilvania) • Vasile Goldiș (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Ministru fără portofoliu (pentru Transilvania) • Ștefan Cicio Pop (27 septembrie - 30 noiembrie 1919)

Câteva luni mai târziu, la 1 decembrie 1919, generalul Arthur Văitoianu, a avut cinstea să fie numit Comandantul Trupelor de Vest al tuturor unităților și marilor unități de infanterie, vânători, cavalerie și artilerie care participaseră la acțiuni de luptă pentru eliberarea României și dezarmarea Armatei austro-ungare

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

în Budapesta. A deținut această funcție până la 1 aprilie 1921 când a început demobilizarea Armatei române, iar comandamentul a fost desființat. În a doua decadă a anului 1922, a fost din nou numit în funcția de Ministru de Interne, deținând această importantă funcție a României Mari până la 30 octombrie 1923, când a fost numit Ministru al Comunicațiilor, pentru o perioadă de aproape trei ani, până la 30 martie 1926.

Ca membru al PNL, a fost printre oamenii politici importanți, care au favorizat readucerea pe tronul României a principelui Carol (1930), l-a încurajat pe suveran pentru instaurarea în țară a regimului monarhic.

De-a lungul a câtorva legislaturi parlamentare, generalul Arthur Văitoianu a fost senator de drept, având o orientare politică liberală și pro-carlistă. În anii 1938-1939 a deținut de asemenea posturi importante. Astfel, în Guvernul de Uniune Națională, condus de Miron Cristea, din februarie 1938, a fost numit Ministru Secretar de Stat, intrând în acest guvern alături de mareșalul Alexandru Averescu, fostul său comandant în marea bătălie de la Mărășești. În acest Guvern intra: istoricul cu renume mondial, Nicolae Iorga, alți politicieni ai vremii: Vaida Voievod, G.C. Mironescu, C. Angelescu și alții. La 30 martie 1938 generalul Arthur Văitoianu a fost cooptat în rândul Consilierilor Regali împreună cu Miron Cristea, Nicolae Iorga, Gh. Tătărescu, Constantin Argetoianu, mareșalul Constantin Prezan. În această calitate a participat la toate Consiliile de Coroană ținute în Palatul Regal de la București și Castelul Peleş de la Sinaia, unde s-au discutat probleme importante de stat. A fost decorat cu ordine și medalii ale Statului român, pentru merite deosebite în lupte și bătălii în perioada de reîntregire a României Mari, în dezvoltarea statalității și funcționării Forțelor armate românești.

În perioada ocupației sovietice a României, generalul în rezervă a fost umilit, interogat și arestat de serviciile rusești și românești, de securitate. Deși avea merite deosebite pentru țară și neam, o vârstă foarte înaintată, regimul comunist nu l-a cruțat, iar în 1947 este din nou arestat și întemnițat la Sighet alături de generalii armatei române și de majoritatea politicienilor din perioada interbelică.

Generalul Arthur Văitoianu s-a stins din viață în București, pe 17 iunie 1956, la vârsta de 92 de ani. Trupul său neînsuflețit a fost depus în cripta din mausoleul de Mărăști, alături de cel al mareșalului Alexandru Averescu.

col.(r), conf.univ. dr. Anatol Munteanu
Membru corespondent AOȘR